

פרשת כי תצא תשי"ד

פרק כ"ד י - ס"ו

א. ו' לא יחבל ריחיים ורכב כי נפש הוא חובל.
רש"י ד"ה לא יחבל גענין עוד: רש"י שמות כ"ב כ"ה ד"ה אם חבל תחבל.
רמב"ם הלכות לוח ומלוה פרק ג' ב': ...המלוה את חברו בין שהלוהו על
המשכון, בין שמשכנו אחר והלוואה, בידו או על פי בית דין, לא יחבל כלים
שעושים בהם אוכל נפש, כגון הריחים והערבות של עץ ויורות שמכשלים בהם וסכין
של שחיטה וכיוצא בהן, שנ' "כל נפש הוא חובל", ואם חבל - מחזיר בעל כרחו.
במה שונה דין זה לפי הרמב"ם מדעת רש"י?
נמק את דברי רש"י!

פסוקים ח - ט

- 1. מה הקשר בין שני פסוקים אלה לפי רמב"ן ולפי רשב"ם?
2. ירמב"ן ד"ה זכור.
בנגוד לרמב"ם שלא מנה זכירה זו בפנין המצוות (וכן גם ס' החנוך ההולך
באבותיו) מנה הרמב"ן דבור זה בין מצוות עשה. מה נמוקיו?

י - יא

- ג. בבא מציעא קי"ג ע"ב: שליח בית דין שבא למשכון לא יכנס לביתו למשכנו אלא
עומד בחוץ והלה מוציא לו את המשכון, שנ' "בחוץ תעמד והאיש וכו'".
1. העתק את פסוק י"א בסמני פסוק לפי שדרשוהו הו"ל!
2. הבא דוגמאות מן המקרא לשימוש דומה לזה במלת "אשר".

- ד. י"ב ואם עני הוא לא תשכב... י"ד לא תעשק שכיר עני ואביון.
מדרש איכה רבה א' ס"ט: (איכה א') גלתה יהודה מעני: על שהכלו משכון עני
בחוץ בתיהם, שנ' (דברים כ"ד) ואם איש עני הוא, לא תשכב בעבוטו. ד"א: גלתה
יהודה מעני, על שעשקו שכר שכיר עני (שם כ"ד) לא תעשק שכיר עני ואביון.
1. מהו רעיון המדרש.
2. כיצד מפרש המדרש את הפ' באיכה בנגוד לפשט?

- ה. י"ב רשב"ם ד"ה לא תשכב בעבוטו.
למה לו לפרש כך ואולי אינו אלא "בעבוטו" ממש?

- ו. י"ג השב תשיב לו את העבוט כבוא השמש.
רש"י ד"ה כבוא השמש הוה רש"י שמות כ"ב כ"ה ד"ה עד כוא השמש
מניין לחז"ל שבמקומנו בכסות לילה מדבר ובמשפטים בכסות יום!

יאז. י"ג השב תשיב...

ראב"ע שמות כ"ב כ"ה ד"ה אם חבל תחבל ה"ל מן "אמר גאון" עד "חבול תחתי".
רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק ג' ה"ה: אם כן הוא שמחזיר לו המשכון בעת
שהוא צריך לו ולוקח אותו בעת שאינו צריך לו, מה יועיל המשכון? כדי שלא
ישמש החוב בשביעית ולא יעשה מסלסלין אצל בניו אלא יפרע מן המשכון אחר
מות הלוה.

- 1. על שאלה אחת עונים כאן רב סעדיה גאון והרמב"ם (חז"ל). מה ההבדל בין
תשובותיהם?
2. התוכל לתת תשובה נוספת לשאלה ההיא?

י"ד רמב"ן ד"ה לא תעשק עד "ודרו מגרך".

מה השאלה שעליה הוא עונה ומה ההבדל בין תשובתו לתשובת הספרי המובאת בדבריו?

ט"ו ביומו תתן שכרו ולא יבוא עליו השמש.

רש"י ויקרא י"ט י"ג ד"ה עד בקר. רמב"ן ד"ה ביומו תתן.
(ועיין רמב"ם הלכות שכירות י"א ה"ב: כל הכובש שכר שכיר כאלו נטל נפשו
ממנו שנ' ואליו הוא נושא את נפשו ועובר בד' אזהרות ועשה: עובר משום "בל
תעשוק" (ויקרא י"ט) ומשום "בל תגזול" (ויקרא י"ט) ומשום "לא תלין פעולת
שכיר" (ויקרא י"ט) ומשום "לא תבוא עליו השמש" (דברים כ"ד) ומשום "ביומו
תתן שכרו". איזהו זמנו? שכיר יום גובה כל הלילה, ועליו כ' "לא תלין
פעולת שכיר... ושכיר לילה גובה כל היום ועליו כ' "ביומו תתן שכרו...".
מה ההבדל בין פרוש רש"י לפירוש הרמב"ן ומה נמוקי כל אחד?

י"ט ואליו הוא נושא את נפשו

- 1. מה פירוט הספרי לפי רש"י ולפי רשב"ם?
2. למי משניהם יש להביא סיוע מן הפסוקים: ירמיה מ"ד י"ד, יחזקאל כ"ד כ"ה?

השאלות המסומנות X קשות והמסומנות XX קשות ביותר. ענה למי בחירתך.
תשובות ושאלות יש לשלוח לנחמה ליבוביץ, קרית משה, ירושלים.